А.М. Растригіна
С.П. Дьомін

УДК 371.132

ВТІЛЕННЯ КОМП'ЮТЕРНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ПРОЦЕС ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНЬОГО ФАХІВЦЯ-МУЗИКАНТА

Анотація. *В статті розглянуто можливості використання комп'ютерних технологій в навчально-виховному процесі музичного відділення мистецьких факультетів як необхідної умови ефективної підготовки сучасного фахівця-музиканта*

Аннотация. *В статье рассмотрены возможности использования компьютерных технологий в научно-воспитательном процессе музыкального отделения художественных факультетов как необходимого условия эффективной подготовки современного специалиста-музиканта*

Annotation. *The article considers means to exploit potentialities of computer technologies in academic and educational process at musical departments of art faculties, as a requisite condition of effective training of professional musicians.*

Реалії життя, що змінюються, вимагають від нового покоління нестримного руху вперед, високого рівня освіченості й загальної культури, громадянської активності й професійної кваліфікації. Особливо це відноситься до майбутнього вчителя, який має бути першим у творенні цих змін, а тому – сам стати творцем власної професійної мобільності та динамізму. Оскільки тільки звільнена від шаблону думка вільно диктує творчі рішення й зумовлює ініціативу й особистісний педагогічний почерк.

Уміння нестандартно мислити, приймати нестандартні рішення у складних динамічних ситуаціях – характерна професійна риса сучасного педагога. Постійна спрямованість розумових процесів на вирішення педагогічних завдань, стратегія і тактика професійної поведінки та діяльності вчителя надають його мисленню своєрідного характеру, формують специфічний для цієї професії склад розуму. Учитель лише тоді виправдовує соціальні потреби, коли його особистість, загальна й професійна культура розвиваються випереджуючими темпами по відношенню до підростаючого покоління[1, 36].

Основною рисою сучасного суспільства є його інформатизація, створення нових комп'ютерних технологій, перетворення інформації в найважливіший глобальний ресурс людства. Отже, одним із найважливіших завдань вищої педагогічної й, зокрема, музично-педагогічної освіти є підготовка майбутніх учителів до роботи в сучасних інформаційних умовах, до сприйняття й відтворення у власній діяльності соціальної, наукової, художньої та естетичної інформації, до усвідомлення наслідків її впливу на духовний світ особистості, до використання способів спілкування на основі невербальних форм комунікації за допомогою сучасних комп'ютерних технологій.

Загалом, використання комп'ютерних технологій в музично-педагогічній діяльності дозволяє фахівцю активно використовувати теоретичний й практичний досвід у галузі мистецтвознавства, культурології, світової художньої культури, психології мистецтва, художнього сприйняття і творчості, що дозволяє суттєво збільшити художньо-образний тезаурус майбутнього педагога-музиканта. Крім того, комп'ютерні технології, поєднуючи вербальні й практичні форми набуття необхідного професійного й музично-естетичного досвіду, спроможні залучити майбутніх учителів музики до процесу творення окремих елементів музичного мистецтва, здатності занурюватись у світ художньо-образного відтворення мелодії, гармонії тощо. Висвітлення саме такого аспекту професійної підготовки майбутнього фахівця-музиканта є *метою* даної статті.

В системі музично-педагогічної підготовки фахівця об'єктивно відбуваються певні структурні, функціональні й якісні зміни, оскільки коло діяльності сучасного педагога-музиканта сьогодні виходить далеко за межі проведення уроку музики або організації позакласного заходу. Вирішення цієї проблеми потребує наукового обґрунтування змісту музично-педагогічної освіти, укладення нових навчальних планів, програм та навчально-методичних комплексів, які б відображали фундаментальні поняття сучасної науки та потреби шкільної практики, забезпечували б тісний їх взаємозв'язок із вимогами життя.

На наш погляд, саме комп'ютерні технології є одним із найбільш актуальних засобів сучасної професійної підготовки майбутніх учителів, що мають значний потенціал у розвитку творчих здібностей студента, збагаченні його слухового й виконавського досвіду, формуванні системи знань, понять і уявлень про засоби музичної виразності, стимулюванні його творчої активності, пов'язаної з пошуком і реалізацією різноманітних способів самовираження у сфері музичного мистецтва.

З метою оптимізації процесу підготовки майбутнього педагога-музиканта й завдяки усвідомленню існуючих закономірностей щодо творчого становлення майбутнього фахівця, в навчально-виховний процес музичного відділення мистецького факультету нами було введено курс з комп'ютерного аранжування, де студент має змогу набути навичок підготовки цифрових фонограм, реставрації старих записів, здійснення звукорежисерської роботи, аранжування оригінальних композицій з використанням програм сек-венсорів, синтезування звуку, створення електронної музики, інтерактивних виконавчих систем та систем керування партитурою у реальному часі.

Ще не так давно можливості персональних комп'ютерів щодо створення музики були дуже обмежені, ніхто навіть уяви не мав про музику, створену за допомогою комп'ютера. Звук як правило використовувався в якості сигналу по завершені будь-якої операції, або ж при наявності помилки у роботі системи. З появою музичної карти з'явилась можливість записувати і відтворювати будь-які музичні фрагменти, працювати з МГОІ – послідовностями й таке інше.

Сучасні технології знімають всі принципові обмеження, факторами обмеження тепер можуть бути тільки можливості й уміння студента та його творча фантазія. В процесі освоєння практичного курсу комп'ютерного аранжування студент має всі необхідні засоби для власної творчості: зручний інтерфейс, що дає можливість зосередитись на творчості, не відволікаючись на суто технічні питання; мультитембральні засоби, що забезпечують створення звуку будь-якого тембру й аранжування навіть традиційно не підвладного виконанню, музичного матеріалу.

Завдяки практичному курсу з комп'ютерного аранжування компетенції студента розширюються до знання технології комунікаційних з'єднань, що дозволяє йому самостійно, не звертаючись до інженерів студій і програмістів, вирішувати проблеми, пов'язані з роботою комп'ютера чи обладнанням студії мистецького факультету, яка не перенасичена додатковим пристроями.

Звісно, для різних музичних завдань необхідні різні типи програмного забезпечення, що умовно поділяються на сек-венсорні програми, програми багатоканального зведення, системи обробки звуку, системи інтерактивної композиції, програми алгоритмічної композиції і універсальні програми.

Музичні програми наочні й інтуїтивно зрозумілі, тому всі складності, з якими доводиться стикатися , мають відношення до операцій із звуком, а не до керування комп'ютером. Комп'ютерні системи надають музиканту набагато більше можливості й зручності в керуванні, ніж традиційні засоби, і тому дозволяють за менший час досягнути кращого результату.

Серед комп'ютерних технологій існують дві взаємно пов'язані між собою, але водночас й маючі певні відмінності, технології: цифрове аудіо і MIDI. Різні варіанти роботи з цифровим аудіо також умовно поділяються на два напрямки – запис/обробка готових звуків і синтез звука з початкового аналогового сигналу, хоча вони, звісно, тісно пов'язані поміж собою. Якщо додати до цього гнучкість налаштування звукових редакторів під користувача і обладнання, то переваги використання комп'ютера для аранжування або редагування очевидні.

Наявність звукової карти в комп'ютері перетворила його на універсальну музичну робочу станцію, за допомогою якої студент має змогу проявити себе не тільки як композитор чи аранжувальник, а й як звукорежисер.

Якщо замислитись над тим, що технологія сучасного звукозапису по складності уступає тільки, можливо, оборонній електроніці, то, на перший погляд, керування процесом запису здається дуже складним. Але в практично студент витрачає зовсім небагато часу на те, щоб визначити, як краще використовувати обладнання і програмне забезпечення, наприклад, для зведення багатодоріжечної фонограми. Якщо на кожній доріжці мається зіграна від початку до кінця партія, у цьому випадку звукорежисер, що працює традиційними методами, повинен мати вісім – десять рук для контролю над балансом гучності, стерео-балансом, рівнем ефектів тощо. Комп'ютерна ж система надає йому „необхідну кількість рук" і змогу проводити необхідні регулювання з дуже високою точністю як у часовому просторі, так і по звукових параметрах для кожної доріжки окремо.

Незважаючи на недостатню комп'ютерну оснащеність мистецького факультету, в процесі практичних занять студенти ознайомлюються з програмним забезпеченням й набувають уявлення щодо тонкощів, пов'язаних з технологією роботи над музичним матеріалом відповідно до поставленої мети та завдань, що обираються; вивчають можливості використання МГОІ клавіатури для зручності роботи з МГОІ-редакторами, міксерного пульту для посилювання попереднього вхідного сигналу і мікрофону при роботі з аудіоінформацією тощо.

При наявності такого програмного забезпечення у майбутніх фахівців з'являється можливість ставити й вирішувати професійні творчі завдання самостійно.

Застосування комп'ютерних технологій та сучасних технічних засобів є необхідною складовою професійної підготовки майбутнього фахівця й в класі естрадного співу, де в процесі індивідуальних занять, що проводяться в спеціально обладнаній аудиторії, він має проектувати свої дії (уявляти себе на сцені у певному сценічному образі перед великою кількістю слухачів) та демонструвати набуті компетенції, використовуючи сцену як основний майданчик перевірки свого професіоналізму.

Зрозуміло, що професійна підготовка в класі естрадного співу передбачає наявність фонотеки з фондом аудіо- та відеозаписів, відділу звуко-відео запису, обладнаного сучасними технічними засобами: комп'ютерами, електронними музичними інструментами, мікрофонами, акустичними системами й таке інше.

Як правило, викладач естрадного співу має у своїй фонотеці достатній запас фонограм з готовим „плюсовим" записом мелодії та тексту пісень й „мінус"-акомпанементом, на основі яких і відбувається відпрацьовання пісенного репертуару й подальше його виконання. В ідеальному ж варіанті, коли студент має можливості й здібності для оволодіння відповідними навичками як аранжувальник-звукорежисер під керівництвом викладача, створюються нові, оригінальні фонограми („мінусовки"), завдяки яким розкривається творчий потенціал студента-виконавця.

В процесі роботи над естрадним репертуаром важливу роль відіграє можливість перевірки виконання твору. Це – звукозапис без втручання в нього звукорежисера і без

підключення обробок, що „вирівнюють голос", надаючи йому ефекту „платівки". Подальше прослуховування матеріалу – це своєрідна робота над можливими помилками та вдосконаленням виконання: диханням, фразуванням, сценічним втіленням, розкриттям образу. Отже, спеціально обладнані аудиторії-студії є необхідною умовою формування позитивного ставлення студента до процесу навчання, розвитку його вмотивованості щодо досягнення високого рівня професіоналізму.

Таким чином, якісне володіння технікою комп'ютерного аранжування та іншими комп'ютерними технологіями, що орієнтує майбутнього вчителя на школу завтрашнього дня й надає йому певний „запас випередження" для високопрофесійної діяльності, передбачає:

– послідовність у вивченні спеціальних музичних та суміжних дисциплін, оскільки без ґрунтовного оволодіння теорією музики, гармонією, сольфеджіо, технікою сольного співу, хоровим та оркестровим аранжуванням, а також методиками викладання спеціальних дисциплін це не є можливим;

– узгодженість між навчальними планами і програмами, їх мобільність та керованість, оскільки кількість годин, що виділяються на предмети спеціального циклу, на жаль, с кожним роком зменшуються, що не відповідає обсягу знань, визначених програмою;

– подолання масово-репродуктивного характеру музично-педагогічної освіти шляхом переведення здібних студентів на індивідуальні програми професійної підготовки, що зумовлює можливість створення гнучких моделей організації навчального процесу, який стає для студента особистісно-значущим, більш мотивованим й багато в чому корекційним [1, 45];

– оснащення студії, де проводяться практичні заняття студентів, системами, що відповідають вимогам сьогодення.

Література:

Буряк В. Методологічні засади педагогічної освіти //Вища школа.-2008.-№1

УДК 378.147.03

К.В. Рибачук

ПРОЦЕС НАВЧАННЯ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ НА ЗАСАДАХ КРИТИЧНОЇ ПЕДАГОГІКИ ТА СОЦІАЛ-КОНСТРУКТИВІЗМУ

Анотація. *Дана стаття досліджує, розкриває і аналізує процес навчання майбутніх вчителів на принципах критичної педагогіки і соціал-конструктівізму які використовуються американськими педагогами при підготовці майбутніх вчителів до здійснення майбутньої професійної діяльності.*

Аннотация. *Данная статья исследует, раскрывает и анализирует процесс обучения будущих учителей на принципах критической педагогики и социал-конструктивизма которые используются американскими педагогами при подготовке будущих учителей к осуществлению будущей профессиональной деятельности.*

Annotation. *This article probes, exposes and analyses the process of teaching of future teachers on principles of critical pedagogics and social-konstruktiv which are used the American teachers at preparation of future teachers to realization of future professional activity.*

Актуальність проблеми обумовлена можливістю дослідити й проаналізувати процес навчання майбутніх учителів на засадах критичної педагогіки та соціал-конструктивізму.